

**GAIUS AURELIUS
VALERIUS
DIOCLETIANUS
(284.-305.)**

**22.12. 245.?.g.
Salona?**

5

PRICA O
CARU DIKLECIJANU

Car Dioklecijan je bio niskog roda, možda sin carskog pisara, oslobođenika.

Mali Diokles svoje djetinjstvo je provodio igrajući se na obali rijeke Jadro.

PRICA O
CARU DIKLECIANU

8

**Kad je odrastao
Dioklecijan napistio
je rodni kraj da bi
otišao služiti vojsku
u Maloj Aziji.**

Legenda o vepru

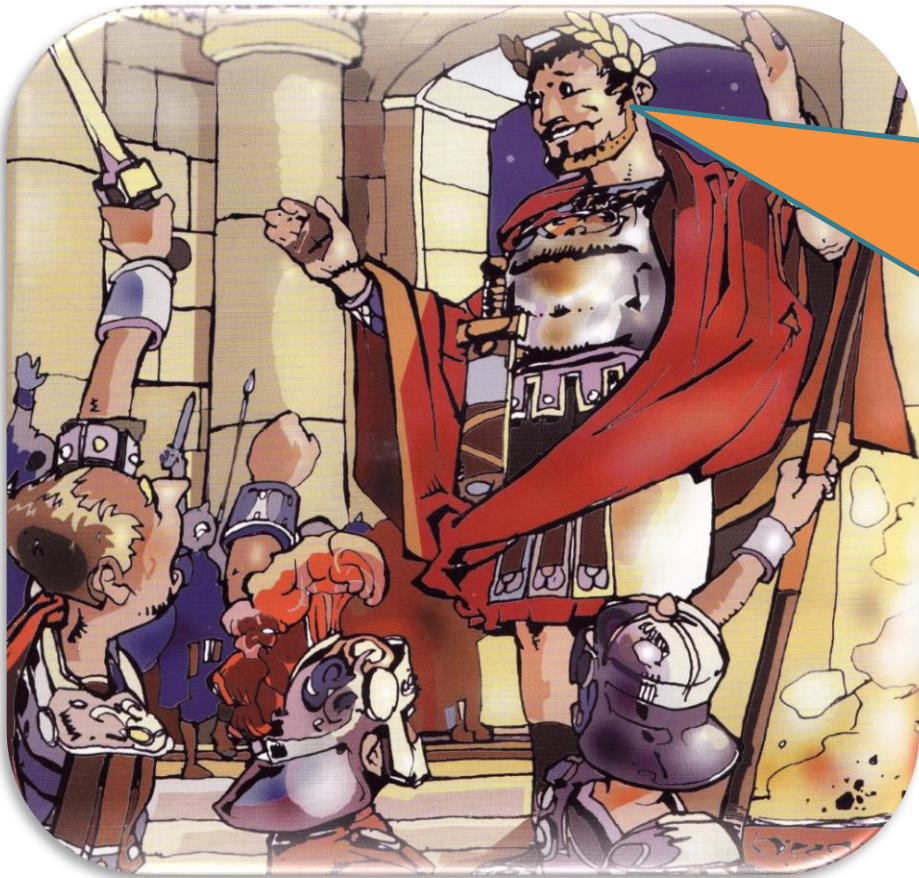
Nakon objeda koji im je spremila Drijada Diokles je izvadio novac da plati i dao točno onu sumu koju je krčmarica tražila. Na to mu je ova odgovorila da mu ne bi ruka otpala da je dao koji novčić više. Diokles je na to rekao da će biti "šire ruke" kad postane car. Potom je Drijada rekla: "Dioklese, ne šalite se sa sudbinom, jer ćete uistinu postati car, ali kad ubijete sudbonosnog vepra". Jedno vrijeme Diokles je služio vojsku na prostru današnje Belgije. Vojnici su bili smješteni po privatnim kućama gdje bi dobili hranu i krevet, a za to su domaćinu platili.

Za domaćina su Diokles i njegov drug Maksimijan dobili krčmaricu po imenu Drijada (naziv *Drijade* inače označava šumske vile koje mogu utjecati na sudbinu čovjeka).

**Diokles je u vojsci
brzo napredovao te
je nakon nekog
vremena obnašao
visoku dužnost
zapovjednika
carske garde pod
carevima Karom i
njegovim sinom
Numerijanom.**

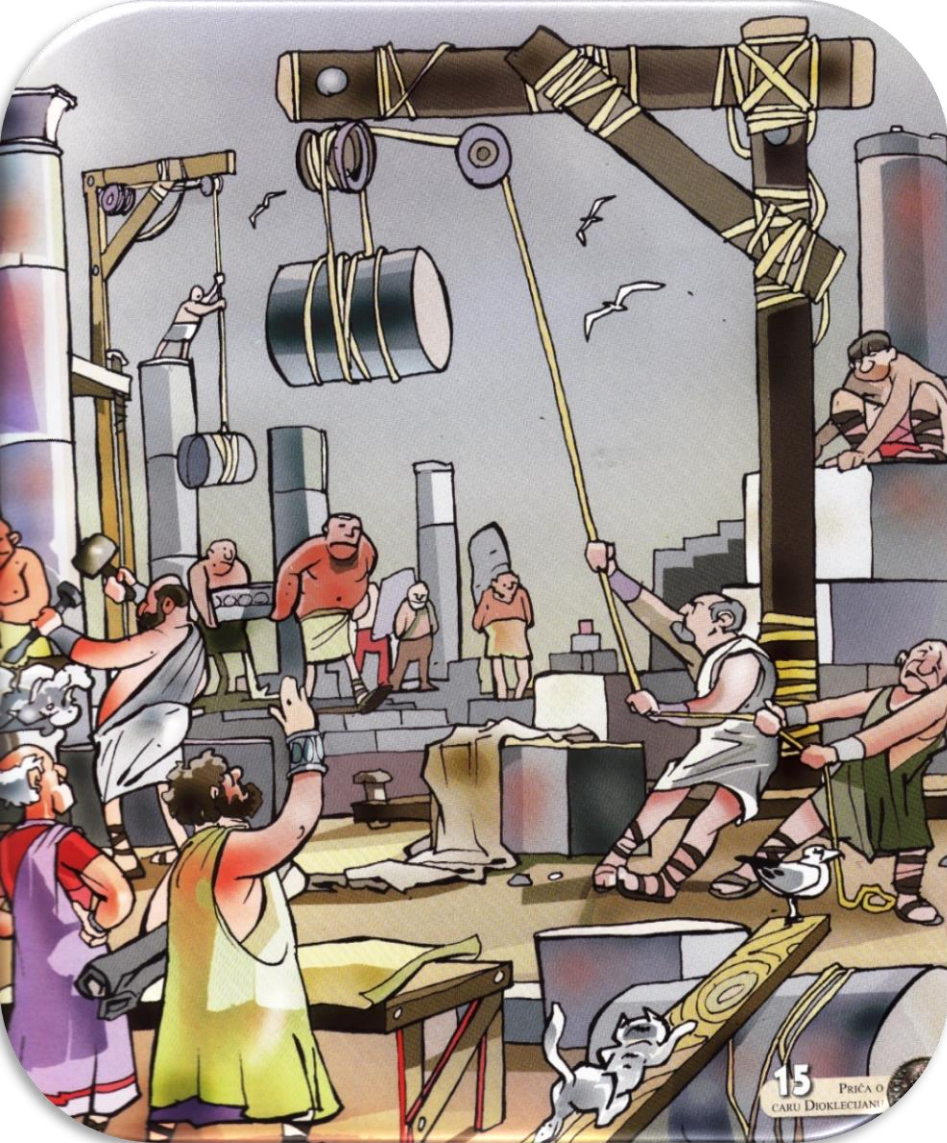
"Zdravo ratnici! Za sreću našeg Carstva koje je besmrtno i nepobjedivo, koliko nas ratno sjećanje služi, koristit ćemo se mačem i kopljem, sve dok ne nastane vječni mir, kad će vrata hrama boga Marsa i Janusa biti zatvorena i kada će mačevi hrđati, a plugovi se sjati. Dok to ne postignemo, Jupiteru bože, Marsu i Belona i naš Mitrasedite učinite da naša koplja i mačevi nikad ne promaše cilj."

Nakon umorstva cara Numerijana legije su za novog cara izabrale Dioklecijana. Ustoličen je 20.11.284.g. u Nikomediji u Maloj Aziji.

Nakon godina vladanja Dioklecijan je počeo osjećati čežnju za rodnim krajem. Zbog toga je odlučio tamo podići palaču u kojoj će provesti posljednje godine svog života.

**Gradnja Palače
potrajala je 10
godina, od 295. do
305. Kamen za
gradnju dopreman je
s otoka Brača, iz
okolice Trogira, a
stupovi i sfinge iz
Egipta.**

**Nakon što se dobrovoljno odrekao
Prijestolja 1.5.305.g. Dioklecijan se povukao u
Palaču.**

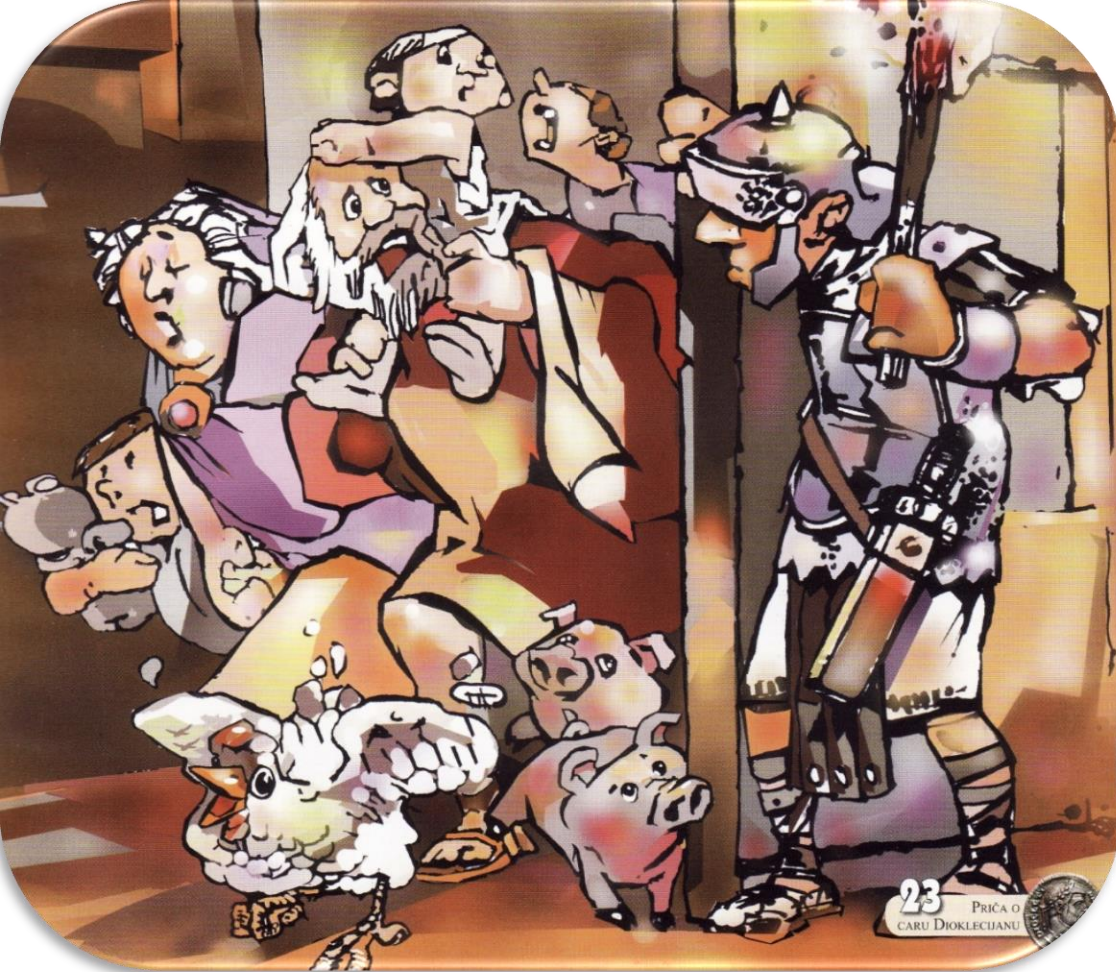
Car se na Peristilu pokazivao narodu koji mu se dolazio pokloniti: pred njim svi padaju i ljube skute njegove odjeće. Odjeven je u purpurnu tkaninu i svilu, a odjeća mu je ukrašena zlatom i dragim kamenjem.

Oh, kad biste vi vidjeli kupus u okolici Palače, koji ja svojim rukma sadim, ne biste me ovakvim ponudama napastovali.”

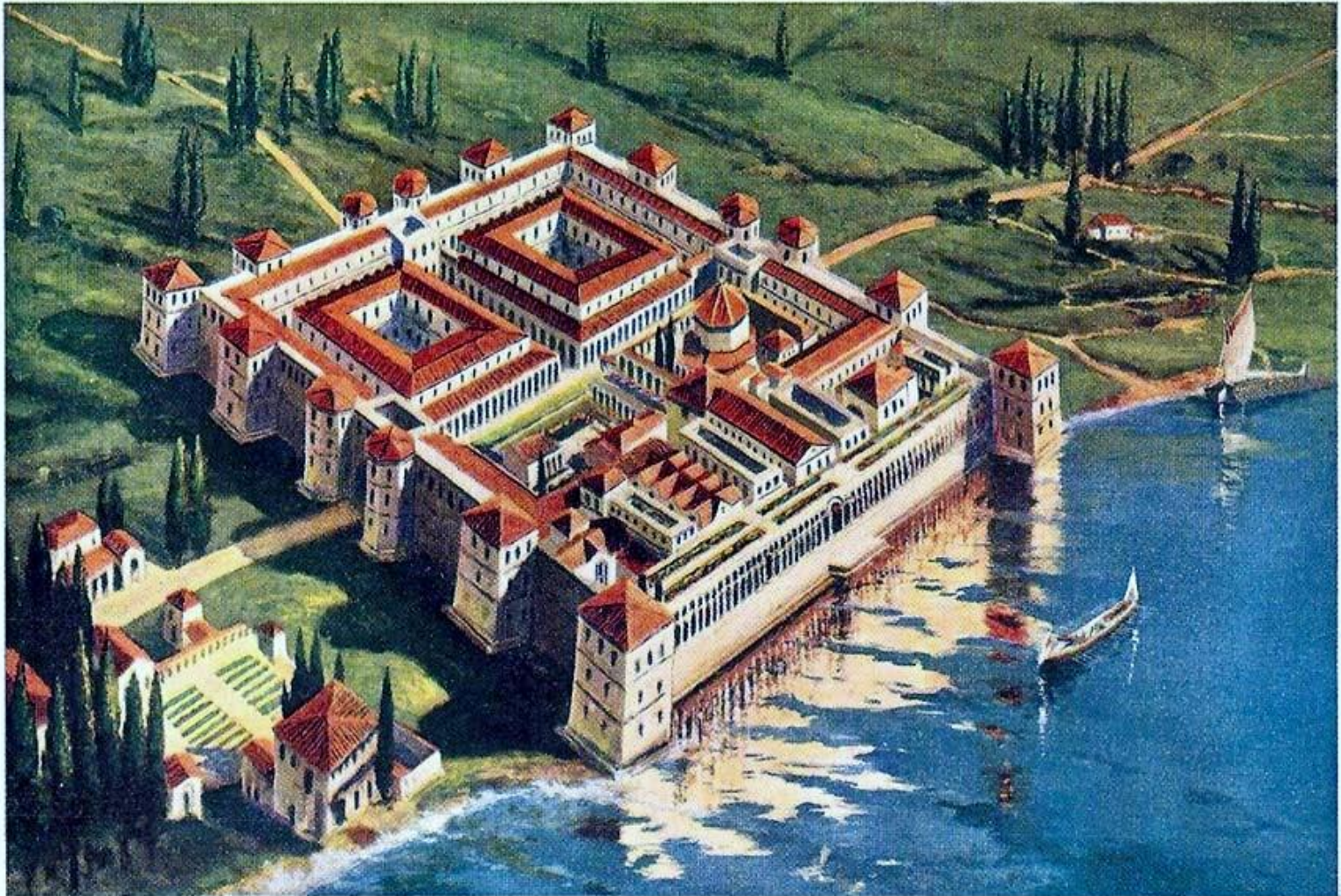
Kada je car umro 3.12. 316.g.? pokopan je u grobnici koju je podigao u Palači.

Početakom 7. st. stanovnici susjedne Salone bježeći pred Slavenima i Avarima naseljavaju se u Palači. S vremenom Palača prerasta u grad- Split.

Sarkofag s kostima cara Dioklecijana vjerojatno je uništen, a u njegovoj grobnici danas se čuvaju kosti svetog Duje.

Dioklecijanova palača

TLOCRT

SJ.

ZLATNA VRATA

PROSTOR
ZA VOJSKU

C
A
R
D
O

ZA SLUGE

ŽELJEZNA

DECUMANUS

SREBRNA

Z.

JUPITEROV
HRAM

P

M

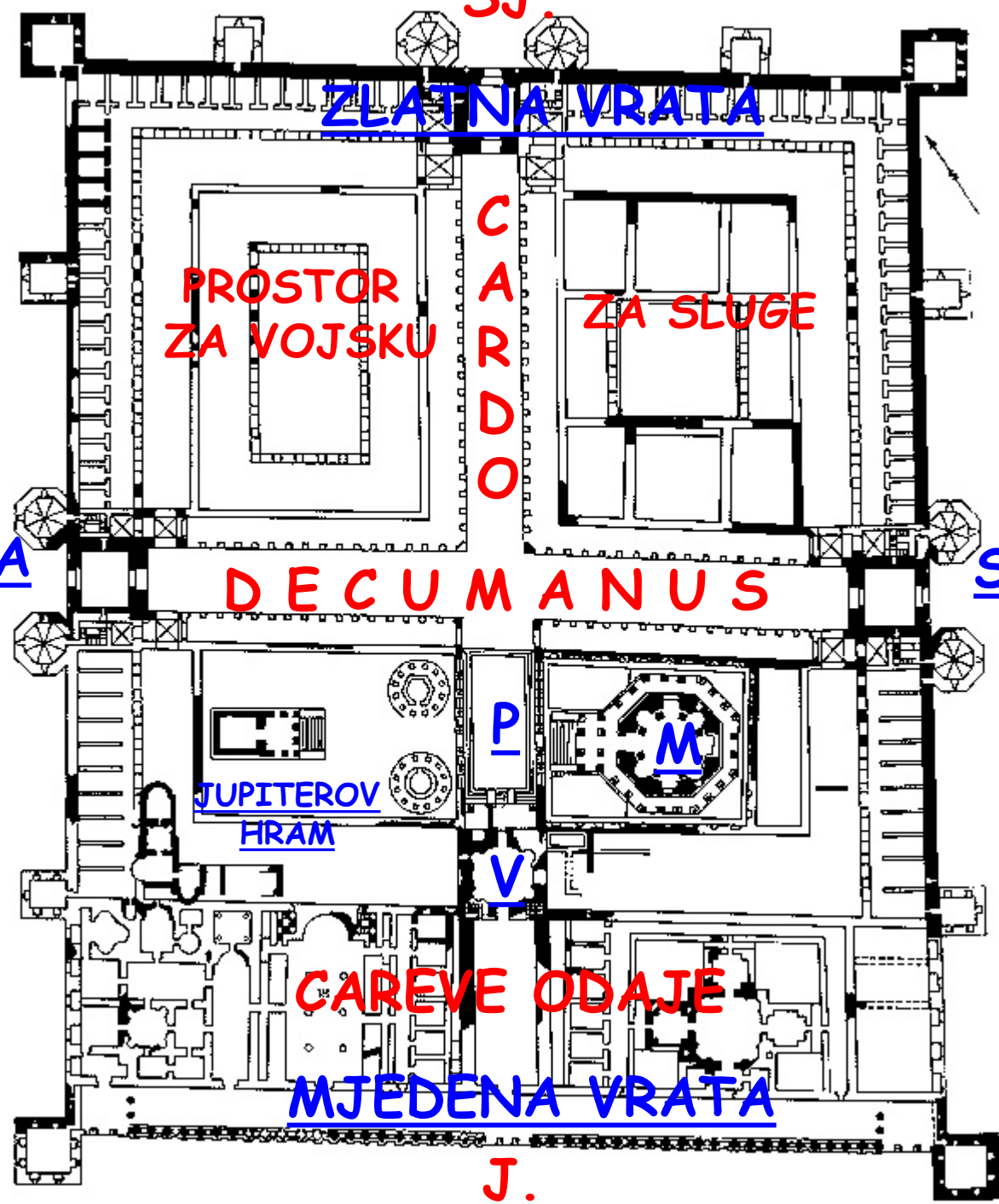
I.

V

CAREVE ODAJE

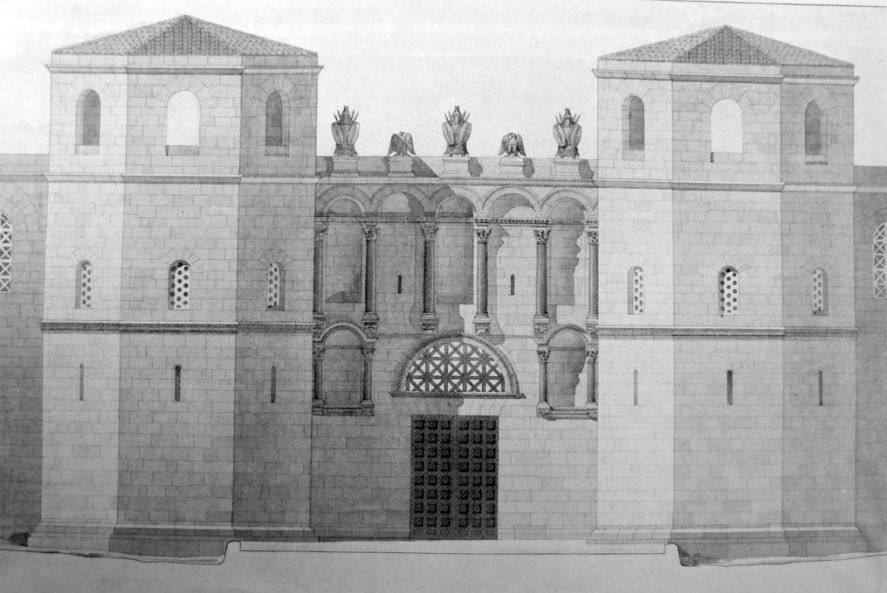
MJEDENA VRATA

J.

Zapadna ili Željezna vrata

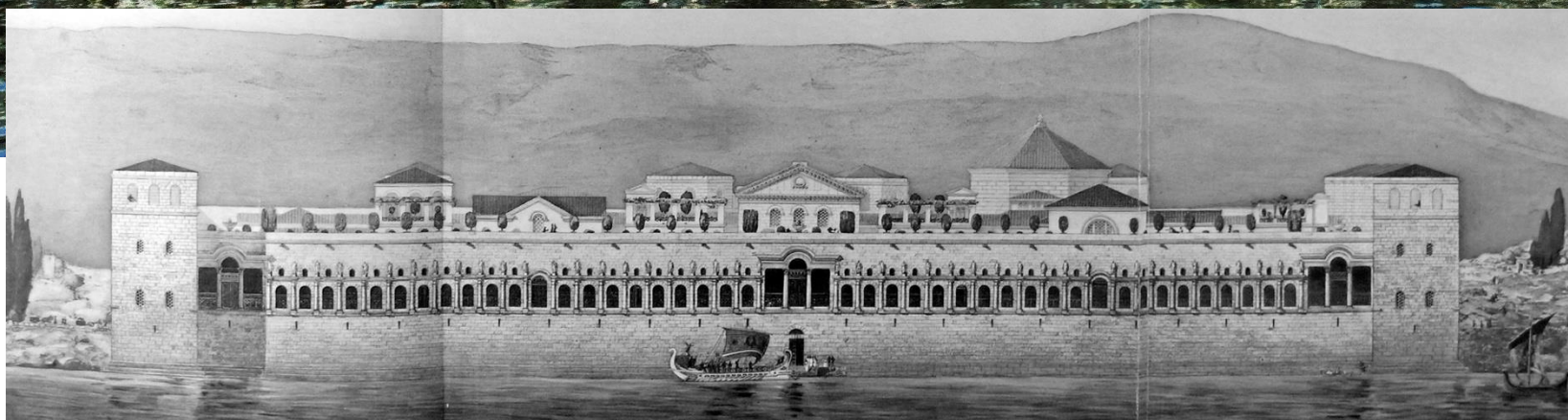

Sjeverna ili Zlatna vrata

Istočna ili Srebrna vrata

Južno pročelje palače

Peristil

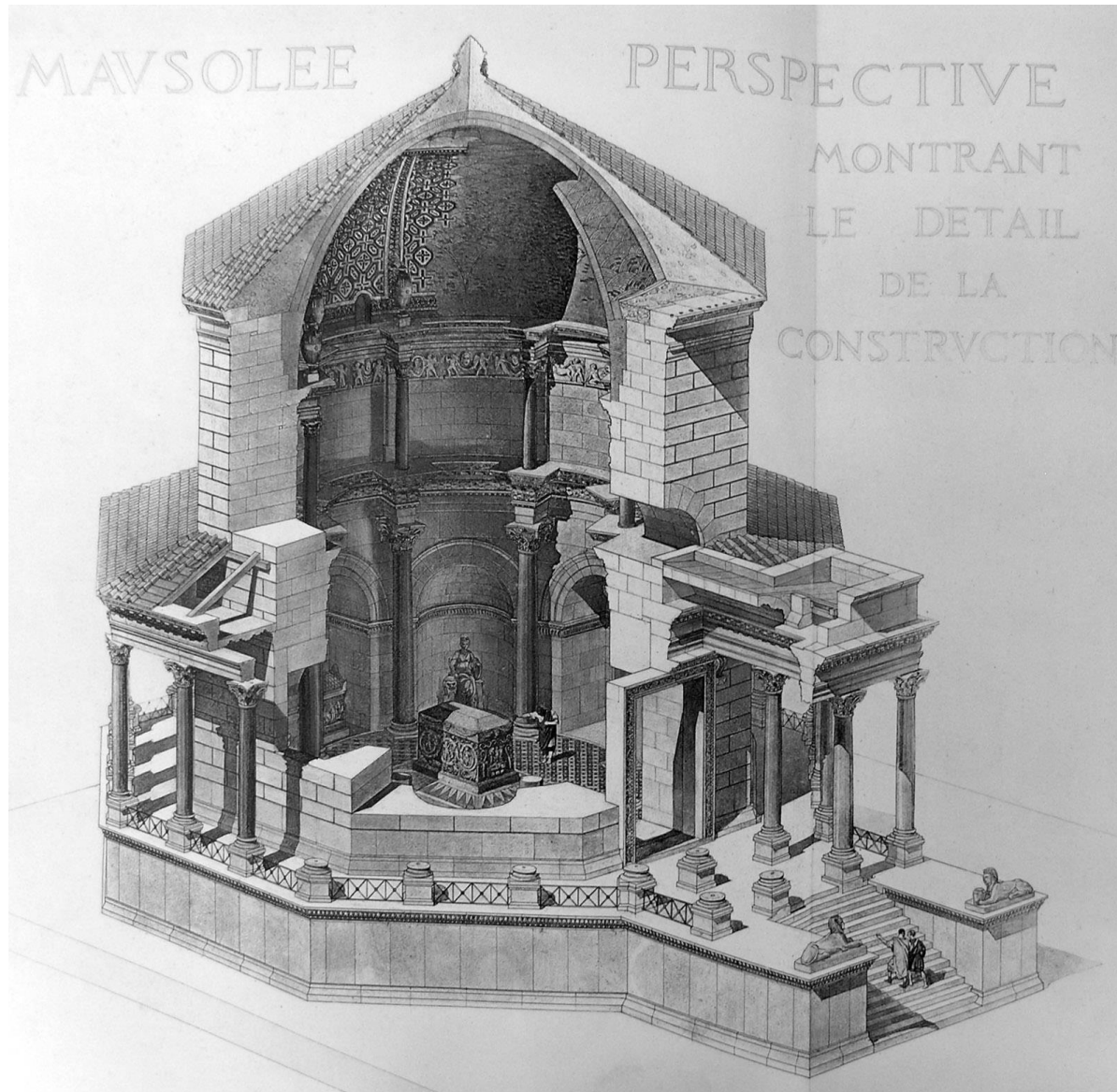

**Mauzolej-
careva grobnica**

**danas Splitska
katedrala**

Unutrašnjost Mauzoleja

Jupiterov hram

Podrumi

Vestibul

Pogled na odaje i šetnicu u južnom dijelu palače

mensa-rimski stol s postavljenim jelima

Jelovnik s carske gozbe:

1. kamenice i dagnje
2. kos sa šparogama i kuhana piletina
3. kesteni s umakom od kamenica i dagnji te prstaci
4. slatko bijelo vino
5. školjke periske i ribe
6. vrapci, fileti divlje svinje, guščja pašteta, pašteta od divljači
7. svinjske žlijezde, svinjska glava, brodet, patka plovka, zec, patka domaća
8. kolači, voće
9. crno ciparsko vino

Dioklecijanova blagovaonica

sfinga na Peristilu

Jugoistočna kula Palače

Dioklecijanov vodovod, 9 km

JULIJA PRISKA

DIOKLECIJAN

**Od 1979.g. pod
zaštitom UNESCO-a**

CAR DIOKLECIJAN

VLADAVINA

PRIJE DIOKLECIJANA

3.ST.

- **bezvlašće-vojska samovoljno postavlja i svrgava careve**
- **stalni građanski ratovi**
- **nezaštićene granice-provale barbara**
- **skupoća**
- **porezi**
- **bijeda i siromaštvo**

DOMINAT

Od Dioklecijanova vremena vladar postaje utjelovljenje božanstva i moraju mu se iskazivati božanske počasti. On je apsolutni gospodar DOMINUS I DEUS po čemu se politički sistem koji je Dioklecijan zasnovao zove DOMINAT.

TETRARHIJA

**AUGUST-
DIOKLECIJAN**

**CEZAR-
GALERIJE**

**AUGUST-
MAKSIMIJAN**

**CEZAR-
KONSTANCIJE
KLOR**

Tetrarhija- vladavina četvorice

Nova upravno-teritorijalna podjela carstva na 4 prefektore

Biskup Euzebije, Crkvena povijest: o progonima kršćana

- **“ Bilo je to 19. godine vladanja cara Dioklecijana, u mjesecu koji Rimljani nazivaju martom, kad se upravo približavao dan Spasiteljeve muke. Tada je svuda raširen carev ukaz s naredjenjem da se crkve sruve sa zemljom, a svete knjige spale. Oni koji su nosili počasna zvanja-da ih izgube,a oni koji su vršili crkvene službe-da se bace u ropstvo ako ustraju u kršćanskom vjerovanju. Tako je glasio prvi raspis protiv nas. Uskoro se zatim pojavio i drugi: po njemu su pročelnici crkvenih općina posvuda morali biti bačeni u okove i na bilo koji način primorani da prinose žrtve (rimskim bogovima).”**

Progonitelj krščana

Diocletianus

Saint Domnio

Maurilije, upravitelj Salone zapovjedi neka mu dovedu Domnija:

”Određujem da se Domnij pogubi jer krši zakone naših careva i pogrđuje naše bogove!”

Zgrabe ga i odvuku van bedema, te mu smjesta odrube glavu dok je još molio. Tako je slavni mučenik 7. svibnja ostavio zemlju i prešao na nebo da primi vijenac vječnog života od samog Stvoritelja.”

**Tomb of Saint Domnio
Grob svetog Duje
na Manastirinama**

Dioklecijanov edikt o cijenama, 301.g.

- Nadnice:
- poljodjelac, dnevno 25 denara
- zidar, s prehranom, dnevno 50 denara
- stolar, s prehranom dnevno 50 denara
- slikar fresaka, s prehranom dnevno 75 denara
- učitelj u osnovnoj školi, po dječaku 50 denara mjesečno
- odvjetnik za pokretanje parnice 250 denara
- odvejtnik za obranu 1000